

Lausuntopyyntö Useilla hallinnon tasoilla luottamushenkilönä toimimista arvioineen työryhmän arviomuistiosta

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja useilla hallinnon tasoilla luottamushenkilönä toimimista arvioineen työryhmän arviomuistiosta (Arviomuistio useilla hallinnon tasoilla luottamushenkilönä toimimisesta, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026: 2).

Tausta

Valtiovarainministeriö asetti toimikaudelle 15.11.2024–15.12.2025 työryhmän arvioimaan useilla eri hallinnon tasoilla luottamushenkilönä toimimista sekä vaalikelpoisuutta koskevaa sääntelyä. Työryhmän tuli arvioida usealla hallinnon tasolla eri tasoilla tehtävän päätöksenteon mahdollisia päällekkäisyyksiä ja jääviyskysymyksiä sekä kunnan ja hyvinvointialueen työntekijöiden osallistumista kunta- ja aluehallitusten ja niiden alaisten lautakuntien työhön. Työryhmä julkaisi huhtikuussa 2025 ohjeistuksen vaalikelpoisuudesta toimielimiin, joka oli käytettävissä alue- ja kuntavaalien jälkeisessä toimielinten paikkajaoissa. Työryhmä suositteli, että ennen toimielinten muodostamista tehdään esimerkiksi selkeä valtuustosopimus työn tueksi ja päällekkäisten roolien välttämiseksi. Ohjeistus löytyy valtiovarainministeriön verkkosivuilta (<https://vm.fi/paatoksenteko-hyvinvointialueilla>).

Työryhmä on arvioinut nykytilaa ja lainsäädännön kehittämistarpeita ottaen huomioon aiemmat selvitykset, vallitsevat yhteiskunnalliset olosuhteet sekä kevään 2025 aluevaalien ja kuntavaalien tulokset ja ajantasaisen tilanteen kuntien ja hyvinvointialueiden toimielinten kokoonpanoissa sekä päätöksenteossa. Työryhmä on koonnut työnsä tulokset arviomuistioon, joka sisältää työryhmän tarpeelliseksi katsomat ehdotukset ja suositukset.

Ehdokkaaksi asettumisen katsotaan olevan keskeinen vaali- ja osallistumisoikeus, eikä sitä ole tässä vaiheessa arviomuistion mukaan tarkoituksenmukaista rajoittaa säännösperustaisesti. Kunnan ja hyvinvointialueen luottamushenkilönä samanaikaisesti toimimisessa on kysymys etenkin poliittisesta harkinnasta. Tämä tulisi arviomuistion mukaan ensisijaisesti ottaa huomioon alue- ja kuntavaalien ehdokasasettelussa ja vaalien jälkeen aluehallituksen ja kunnanhallituksen ja muiden toimielinten kokoonpanoa koskevissa poliittisissa neuvotteluissa.

Usean hallinnon tason samanaikaiset luottamustehtävät rajoittavat edustukselliseen demokratiaan osallistumista, jos tehtävät kerääntyvät samoille henkilöille. Kaksoisrooleista

aiheutuu väistämättä ristiriitatilanteita ja jännitteitä. On suositeltavaa edistää hyvän hallinnon toteutumista sekä poliittista moninaisuutta siten, etteivät luottamustehtävät kerääntyä liiaksi samoille henkilöille.

Arviomuistion mukaan usein toistuvia eturistiriitoja voitaisiin välttää säätämällä uusia toimielinکوhtaaisia vaalikelpoisuusrajoituksia toimimiselle samanaikaisesti sekä aluehallituksessa että kunnanhallituksessa, kunnanjohtajana tai pormestarina sekä hyvinvointialuejohtajan toimimiselle alueen kunnan kunnanhallituksessa. Työryhmän arvion mukaan on tarkoituksenmukaista seurata sekä samanaikaisten luottamustehtävien määrän kehitystä hyvinvointialueilla yleisesti ja toimielintasolla että muodostuvaa oikeuskäytäntöä. Samanaikainen toiminta aluehallituksessa ja kunnanhallituksessa on vähentynyt vuoden 2022 aluevaalien jälkeen huomattavasti.

Arviomuistion mukaan usealla hallinnontasolla toimimisen läpinäkyvyyttä tulee parantaa. Äänestäjien tulee saada nykyistä paremmin tietoa siitä, onko sama ehdokas samanaikaisesti ehdolla samaan aikaan toimitettavissa aluevaaleissa ja kuntavaaleissa. Työryhmä ehdottaa muun muassa, että hyvinvointialuelain ja kuntalain sidonnaisuusilmoituksia koskevassa sääntelyssä huomioitaisiin toimiminen usealla hallinnon tasolla.

Hyvinvointialueen henkilöstön toimimista aluehallituksen jäsenenä on täsmentänyt korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätös vuodelta 2025 (KHO:2025:26), eikä välttämätöntä tarvetta säännösmuutoksiin olisi. Arviomuistiossa on käyty läpi sääntelyvaihtoehtoja hyvinvointialueen palveluksessa olevien toimimisesta aluehallituksen jäsenenä. Aluehallituksella ja sen puheenjohtajalla on keskeinen johtamis- ja työnantajarooli. Tästä syystä hyvinvointialueen tai hyvinvointialueen määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevien henkilöiden vaalikelpoisuutta aluehallituksen puheenjohtajistoon tulisi rajoittaa säätämällä siitä uusi vaalikelpoisuusrajoitus. Lisäksi hyvinvointialueen ja konsernin palveluksessa olevia henkilöitä koskevan kiintiön pienentäminen olisi tarkoituksenmukaista.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Instruction/Instruction?section=Instructions>.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen: kirjaamo.vm@gov.fi tai postitse osoitteeseen:

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/27147/2024. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia

henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (vm.fi/hankkeet tunnuksella VM144:00/2024). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa. Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausuntoa pyydetään ministeriöiltä, kunnilta, hyvinvointialueilta, maakuntien liitoilta, Suomen Kuntaliitto ry:ltä ja Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:ltä, oikeuskanslerinvirastolta, rekisteröidyiltä puolueilta, Sitralta, Demos Helsingiltä, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnalta ja Suomen kansalliselta vaalitutkimuskonsortiolta. Lausuntoja voivat antaa muutkin tahot kuin jakelussa mainitut.

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 29.5.2026 klo 16.00.

Valmistelijat

Lisätietoja valtiovarainministeriössä antavat:

Hallitusneuvos, Mervi Kuittinen, mervi.kuittinen@gov.fi, puh. 02955 30445
Neuvotteleva virkamies Suvi Savolainen, suvi.savolainen@gov.fi, puh 02955 30122

Linkit

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/886461f5-c331-4750-943e-fe5b9ba23823> - Valtiovarainministeriön julkaisu Arviomuistio useilla hallinnon tasoilla luottamushenkilönä toimimisesta (på finska)

Liitteet:

[Arviomuistio useilla hallinnon tasoilla luottamushenkilönä toimimisesta.pdf](#) - Arviomuistio useilla hallinnon tasoilla luottamushenkilönä toimimisesta

Jakelu:

Akaan kaupunki
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
Avoin Puolue r.p.
Demos Helsinki
Eläinoikeuspuolue r.p.
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Espoon kaupunki
Etelä-Karjala
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savo
Etelä-Savon hyvinvointialue
Eurajoen kunta
Euran kunta
Evijärven kunta
Forssan kaupunki
Haapajärven kaupunki
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hamppupuolue r.p.
Hangon kaupunki
Hankasalmen kunta
Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin kaupunki
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Huittisten kaupunki
Humppilan kunta
HUS
Hyrnsalmen kunta
Hyvinkään kaupunki
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Häme
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan kaupunki
lin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Inarin kunta
Inkoon kunta
Isojoen kunta
Isokyrön kunta
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juuan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän kaupunki
Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kainuu
Kainuun hyvinvointialue
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta
Kansallinen Kokoomus r.p.
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki
Kaustisen kunta
Keiteleen kunta

Kemijärven kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kemiönsaaren kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Pohjanmaa
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Suomi
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Keuruun kaupunki
Kihniön kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki
Kolarin kunta
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korsnäs kommun
Kosken TI kunta
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kristallipuolue r.p.
Kristiinankaupungin kaupunki
Kruunupyyn kunta
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuusamon kaupunki
Kymenlaakso
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kyyjärven kunta
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
Lahden kaupunki
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
Lapin hyvinvointialue
Lapinjärven kunta
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki

Lappi
Lapuan kaupunki
Laukaan kunta
Lemin kunta
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p.
Liedon kaupunki
Lieksan kaupunki
Liike Nyt r.p.
Liikenne- ja viestintäministeriö
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Loviisan kaupunki
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Luodon kunta
Luumäen kunta
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Maa- ja metsätalousministeriö
Maalahden kunta
Marttilan kunta
Maskun kunta
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Miehikkälän kunta
Mikkelin kaupunki
Muhoksen kunta
Multian kunta
Muonion kunta
Mustasaaren kunta
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nousiaisten kunta
Nurmeksien kaupunki
Nurmijärven kunta
Närpiön kaupunki
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Outokummun kaupunki
Padasjoen kunta
Paimion kaupunki
Paltamon kunta
Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Pedersören kunta
Pelkosenniemen kunta
Pellon kunta
Perhon kunta
Perussuomalaiset r.p.
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pietarsaaren kaupunki
Pihtiputaan kunta
Pirkanmaa
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirkkalan kunta
Pohjanmaa
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjala
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savo
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupunki
Posion kunta
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puolustusministeriö
Puumalan kunta
Pyhtään kunta
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta

Päijät-Häme
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raaseporin kaupunki
Raision kaupunki
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Ristijärven kunta
Rovaniemen kaupunki
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saarijärven kaupunki
Sallan kunta
Salon kaupunki
Sastamalan kaupunki
Satakunnan hyvinvointialue
Satakunta
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta
Seinäjoen kaupunki
Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sinimusta Liike r.p.
Sipoon kunta
Sisäministeriö
Sitra
Siuntion kunta
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sotkamon kunta
Sulkavan kunta
Suomen kansallinen vaalitutkimus-konsortio

Suomen Keskusta r.p.
Suomen Kommunistinen Puolue r.p.
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
Suomen kuntaliitto ry
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Svenska folkpartiet i Finland r.p.
Sysmän kunta
Säkylän kunta
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Tammelan kunta
Tampereen kaupunki
Tervolan kunta
Tervon kunta
Teuvan kunta
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Totuuspuolue r.p.
Turun kaupunki
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrnävän kunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkomministeriö
Ulvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uudenkaarlepyyn kaupunki
Uudenkaupungin kaupunki
Uuraisten kunta
Uusimaa
Vaalalan kunta
Vaasan kaupunki
Valkeakosken kaupunki
Valta kuuluu kansalle r.p.
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vantaan kaupunki
Vapauden liitto r.p.
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Varsinais-Suomi
Vasemmistoliitto r.p.
Vehmaan kunta

Vesannon kunta
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Vihreä liitto r.p.
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
Vöyrin kunta
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Ympäristöministeriö
Ypäjän kunta
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnossa pyydetään kohdistamaan lausunnon antajan näkemys jaoteltuna alla olevasti:

Usealla hallinnon tasolla luottamushenkilönä samanaikaisesti toimimisesta yleisesti

Ehdokkaaksi asettumisen rajoittaminen (arviomuistion luku 5)

Kunnan luottamushenkilön ja kunnanjohtajan vaalikelpoisuus aluehallitukseen (arviomuistion luku 6.3.5)

Henkilöstön vaalikelpoisuus aluehallitukseen (arviomuistion luku 6.3.2 – 6.3.4)

Kuntalakiin liittyvät kysymykset ja muut työryhmän havainnot (luku 7)

Muut huomiot

Virsunen Jussi
Valtiovarainministeriö

Kuittinen Mervi
Valtiovarainministeriö